

Risør kommune
Postboks 158
4952 RISØR

Deres ref: 22/813-43
Vår ref: 2022/78036
Dato: 08.09.2023
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

INNSPILL TIL KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL 2023-2035, RISØR KOMMUNE

Viser til kommuneplanens samfunnsdel 2023- 2035 for Risør kommune, mottatt til høring og offentlig ettersyn 9.juni 2023. Deres ref. 22/813-43.

Mattilsynet er statlig sektormyndighet for områdene planter, fisk, dyr, mat og drikkevann. Som høringsinstans til kommuneplanens samfunnsdel har vi i oppgave å bidra til å ivareta nasjonale og regionale interesser innenfor våre forvaltningsområder. Drikkevann og drikkevannsforsyninger er i hovedsak saksområdet vårt i samfunnsdelen.

Relevant regelverk, nasjonale og regionale føringer

“Kommunen skal, i samsvar med folkehelseloven kapittel 2, ta drikkevannshensyn når den utarbeider arealdelen av kommuneplanen og reguleringsplaner, samt når den gir tillatelser etter relevant regelverk”, jf. Forskrift om vannforsyning og drikkevann (drikkevannsforskriften) §26.

I “Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027” er det tydelige forventninger til kommuner og Fylkeskommune, også når det gjelder drikkevannshensyn. Kapittel 6 omhandler samfunnssikkerhet og beredskap og kapittel 6.4 omhandler drikkevann. Det er fulgt opp med forventningspunkt 71: *“Kommunens drikkevannsforsyning skal inngå i vurderingen av samfunnssikkerhet i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Drikkevannskilder tas hensyn til og sikres i planlegging, blant annet for å redusere behovet for vannrensing”*. Vann er også omtalt i kapittel 5 om klima, natur og miljø for framtida, jf. kapittel 5.4 om rene og rike vassdrag. Her er det fire forventningspunkter som omhandler vann og vassdrag (59-62). I punkt 61 er vannforsyning direkte omtalt på følgende måte: *“Samfunns- og arealplanleggingen samordnes med planlegging av vannforsyning og avløp, herunder overvannshåndtering og vurdering av naturbaserte løsninger”*.

Fra mottatt dokumentasjon:

Fra kommuneplanens samfunnsdel:

“Kommuneplanen består av en samfunnsdel med arealstrategier (dette dokumentet), i tillegg til en arealdel. Samfunnsdelen beskriver visjon, hovedmål, strategier og innsatsområder for Risørsamfunnet og for kommunen som organisasjon. Samfunnsdelen angir arealstrategier for langsiktig arealbruk, som gir viktige

føringer for arealdelen. Risør kommune vil rullere arealdelen når samfunnsdelen er vedtatt. Kommuneplanens samfunnsdel skal følges opp i underliggende planer som vil konkretisere mål, prioriteringer og tiltak ytterligere. Kommunens handlingsprogram og økonomiplan (HP/ØP) med budsjett er samfunnsdelens handlingsdel”.

“I Kommuneplanens samfunnsdel løfter vi særlig fram folkehelse og levekår som sammen med klima og natur er gjennomgående satsinger for alle kommunens tjenesteområder”.

I forbindelse med temaet “Klima og miljø” er FNs bærekraftsmål nr. 11,12,13,14,15 og 17 lagt til grunn, mens bærekraftsmål nr. 1,2,3,4,5,7, 11 og 16 er trukket frem i forbindelse med temaet “Folkehelse og levekår”.

“For å konkretisere tiltak og verktøy for å møte klima- og miljøutfordringene utarbeider kommunen en egen kommunedelplan for klima og miljø - Miljøplanen. Videre følger vi opp klimaarbeidet i Handlingsprogram og Økonomiplan (HP/ØP) med et eget klimaregnskap og klimabudsjett. Oppfølging av arealforvaltning, naturverdier, og klimahensyn tas med videre i arealstrategien som legger føringer for kommuneplanens arealdel og øvrige arealplaner. Et viktig verktøy i arbeidet med arealforvaltningen framover vil være arealregnskap, som kommunen legger til grunn ved utarbeidningen av arealstrategien. I alle framtidige planer, prosjekt og tiltak må kommunen ta høyde for endrede klimatiske forhold og mer ekstremvær”.

I kapittel 6) “Kommunen som organisasjon” er det listet opp noen utviklingstrekk som vil bli utfordrende for kommunene i årene som kommer. Et av disse er “samfunnsikkerhet og beredskap”. Her står det blant annet følgende: *“I tillegg til pandemi og krig er utsiktene til et stadig mer utfordrende klima et argument for å styrke arbeidet knyttet til samfunnsikkerhet og beredskap. Styrregn og kraftig vind er antatt å bli vanligere i årene som kommer. Dette gjør det sannsynlig at vi i framtiden oftere vil måtte håndtere kriser med oversvømmelser, strømbrydd og ødelagt infrastruktur. Risør kommune har svært lite ressurser avsatt til dette formålet i dag, og dette er et område som må prioriteres opp i årene som kommer.”*

I arealstrategien står det blant annet:

“1. Overordnede prinsipper for arealforvaltningen:

- Det planlegges ikke nye områder for fritidsbebyggelse.*
- Kystsonen, vassdrag, viktige naturverdier, matjord og økologiske funksjonsområder styrkes og sikres mot nedbygging og fragmentering.*
- Ved boligutbygging skal det tas hensyn til kapasitet i infrastrukturen.*

3. Ved nye utbygginger skal det tas særlig hensyn til:

- Bevaring av naturmiljø, friluftsområder, matjord og kulturmiljø.*
- Klimarisiko og klimatilpasning – forebygge uønskede hendelser som flom, tørke og skred.*
- Sentralitet og tilgjengelighet.*
- Fortrinnsvis sørge for infiltrasjon og fordrøyning av overvann, og sikre flomveier gjennom blågrønne strukturer i byggeområdene.”*

Mattilsynet har følgende innspill til forslaget til kommuneplanens samfunnsdel og tilhørende arealstrategi:

Det stilles krav om og forventes at det tas drikkevannshensyn i kommunens planarbeid. Kommuneplanens samfunnsdel og tilhørende arealstrategi gir overordnede føringer for kommuneplanens arealdel som snart skal revideres. Den gir dermed også føringer for videre planarbeid og saksbehandling i kommunen. Etter Mattilsynets vurdering vil det derfor være viktig at drikkevannshensyn omtales i, og gis nødvendig oppmerksomhet ved, revideringen av kommunedelens samfunnsdel.

Mattilsynet sendte innspill til oppstart av arbeid med kommuneplanens samfunnsdel og høring av planprogram, datert 23. mai 2023. Her skrev vi følgende forventninger til planprogrammet og arbeidet med samfunnsdelen:

“At befolkningen til enhver tid har god tilgang på tilstrekkelige mengder med trygt drikkevann, er svært viktig i et folkehelse- og samfunnssikkerhetsperspektiv. En god forsyningssituasjon og leveringssikkerhet for drikkevann er en sentral grunnforutsetning for videreutvikling av kommunen.

Den kommunale vannforsyningen i Risør har pr. i dag ikke tilfredsstillende leveringssikkerhet. Mattilsynet har gitt vannverket pålegg for å etterleve drikkevannsforskriftens krav om å «... sikre at vannforsyningssystemet er utstyrt og dimensjonert samt har driftsplaner og beredskapsplaner for å kunne levere tilstrekkelige mengder drikkevann til enhver tid» (jf. § 9.Leveringssikkerhet). Det er satt i gang et arbeid for å utrede alternative løsninger for hvordan bedre situasjonen, inkludert forsyning av drikkevann fra reservevannkilde. Avhengig av løsning som velges, vil det kunne ha konsekvenser for videre arealdisponering.

Vi ser positivt på at FNs bærekraftsmål danner premisser for planarbeidet. Mål nr. 6 om å sikre bærekraftig vannforvaltning og tilgang til vann og sanitærforhold er tatt med i listen over mål som er relevante i forhold til temaet klima og miljø. Klimaendringer en av de største truslene for å levere trygt drikkevann fremover. Med et klima i endring (varmere, våtere og mer ekstremvær) er det også økt fare for alvorlige hendelser, som alvorlig forurensing og smitte av drikkevann eller bortfall av drikkevann i et større område. Vi forventer at drikkevann omtales i klima- og miljøplanen som er under utarbeidelse.

Vi mener også at leveranse av trygt og nok drikkevann bør omtales i forbindelse med hovedtemaet “4.2.1 Samfunnsutvikling” under punktet: “Risør som leverandør av tekniske tjenester”. Her ønsker dere å fokusere på både effektiv leveranse av tekniske tjenester og oppdatering av beredskapsplaner. Hensynet til drikkevann må ivaretas i forbindelse med både utbygging av ny infrastruktur og annen samfunnsutvikling. Utbygging av ny infrastruktur (E18) er et konkret eksempel som kan påvirke leveranse av drikkevann. Tidligere nevnte klimautfordringer er også aktuelt i forhold til beredskapsplaner.

Kommuneplanens samfunnsdel gir føringer for videre planarbeid og saksbehandling i kommunen. Etter Mattilsynets vurdering vil det derfor være viktig at drikkevannshensyn omhandles i og gis nødvendig oppmerksomhet ved revideringen av denne planen”.

Kommuneplanens samfunnsdel skal være forankret i FNs bærekraftsmål. Dere har knyttet ulike bærekraftsmål opp mot samfunnsdelens satsningsområder “klima og miljø” og “folkehelse og levekår”. FNs bærekraftsmål nr.6: Rent vann og gode sanitærforhold er ikke valgt ut og prioritert av dere. Vi legger merke til at dette bærekraftmålet er med i planprogrammet under 4.1.2. Klima og miljø, men ikke videreført i samfunnsdelen.

Vi kan heller ikke se at drikkevann omtales spesifikt i samfunnsdelen under noen av satsningsområdene, eller i den langsiktige arealstrategien, selv om vi hadde en tydelig forventning til dette i vårt forrige innspill.

Konklusjon:

Vi gjentar oppfordringen fra vårt forrige innspill om å inkludere drikkevannshensyn i ett eller flere av satsningsområdene i kommuneplanens samfunnsdel.

Vi ber dere ta med FNs bærekraftsmål nr. 6 inn i listen over bærekraftsmål som legges til grunn for satsningsområdet klima og miljø, slik dere allerede har gjort i planprogrammet. Dette bør også vurderes for andre tema i kommuneplanen.

Drikkevann bør omtales i forbindelse med satsningsområdet klima og miljø, da samfunnsdelen gir føringer for den nye kommunedelplanen for klima og miljø. (Denne planen er også på høring nå, og Mattilsynet vil gi et eget innspill til denne).

I tråd med nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging, skal også “kommunens drikkevannsforsyning inngå i vurderingen av samfunnssikkerhet i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel”.

Det er også viktig at drikkevann omtales i forbindelse med langsiktig arealstrategi, da denne legges til grunn ved revidering av kommuneplanens arealdel. Den gir også føringer for plan- og byggesaksbehandling i kommunen. I arealstrategien må beskyttelse av eksisterende drikkevannskilder (både kommunale og private) inkluderes og i forbindelse med ny bebyggelse må det sikres tilgang til trygt og nok drikkevann.

Med hilsen

Nina Merete Vehus
Avdelingssjef
Mattilsynet Avdeling Agder

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*